

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

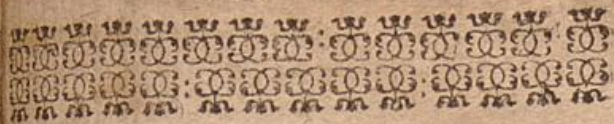
Sancti Hieronymi Stridonensis, Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyteri Cardinalis Epistolae In Tres Libros distributae

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Coloniae Agrippinae, 1674

I. De vita Pauli. Inter multos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37862

LIBER TERTIVS
 EPISTOLARVM
 B. HIERONYMI,

Quæ circa vitas, historias, & exem-
 pla Sanctorum pulchrè versantur.

I. Hieronymus de vita Pauli primi
 Monachi.

INTER multos sæpè dubitatum est, à quo
 potissimum monachorum eremus habitari
 cœpta sit. Quidam enim altius repetentes, à
 beato Helia & Joanne sumpsere principium.
 Quorum & Helias plus nobis videtur fuisse,
 quàm monachus; & Joannes antè prophetare
 cœpisse, quàm natus est. Alij autem (in quam opi-
 nionem vulgus omne consentit) asserunt, Anto-
 nium hujus propositi fuisse caput: quod ex parte
 verum est. Non enim tam apte ante omnes fuit,
 quàm ab eo omnium incitata sunt studia. Ama-
 thas verè & Macarius discipuli Antonij, quorum
 superior magistri corpus sepelivit, etiam nunc af-
 firmant, Paulum quendam Thebæum principem
 istius rei fuisse: quod non tam nomine, quàm
 opinione nos quoque comprobamus. Nonnulli
 & hæc

*Primi in
 eremo
 monachi.*

& hæc, & alia, prout voluntas tulit jactitant: sub
 terraneo specu crinitum calcaneotenus homi-
 nem fuisse, & multa quæ persequi otiosum est
 incredibilia fingentes. Quorum quia impudens
 mendacium fuit, ne refellenda quidem sententia
 videtur. Igitur quia de Antonio tam Græco
 quam Romano stylo diligenter traditum est: pau-
 ca de Pauli principio & fine scribere disposui
 magis quia res omissa fuit, quam fretus ingenio.
 Quomodo autem in media ætate vixerit, & quomodo
 à Satana pertulerit insidias, nulli hominum com-
 pertum habetur. Sub Decio & Valeriano perse-
 cutoribus, quo tempore Cornelius Romæ, & Cy-
 prianus Carthagine, icelici cruore damnati sunt:
 multas apud Ægyptum & Thebaidem Ecclesie
 tempestas sæva populata est. Voti tunc Chris-
 tianis erat, pro Christi nomine gladio percuti. Ve-
 rum hostis callidus tarda ad mortem supplicia
 conquirens, animas cupiebat jugulare, non cor-
 pora. Et ut ipse, qui ab eo passus est, Cyprinus
 ait: volentibus mori non permittebatur occidi.
 Cujus ut crudelitas notior fiat, duo memora-
 causâ exempla subjecimus. Perseverantem legi-
 tur in fide martyrem, & inter equuleos lam-
 nasque victorem jussit melle perungi, & sub
 dentissimo sole ligatis manibus post tergum re-
 pinari, scilicet ut muscarum aculeis cederet, qui
 ignitas sartagine antè superasset. Alium juve-
 nili ætate florentem in amoenissimos hortos
 præcepit abduci, ibique inter lilia candentia
 rubentes rosas, cum leni juxta murum aqua
 rum serperet rivus, & molli sibilo arborem
 ventus * perfringeret, super extructum plura

*Exempli
 crud. li-
 tatis in
 martyres.*

** cōstrin-
 gere.*

lectum resupinari, & ne se inde posset excutere, blandis * serico nexibus irretitum relinqui. Quò * sero-
cum precedentibus cunctis meretrix speciosa ve- rum.
nisset, cœpit delicatis stringere colla complexibus, & quod dictu quoque scelus est, manibus attractare virilia, ut corpore in libidinem concitato se victrix impudica superjaceret. Quid ageret miles Christi, & quo se verteret, nesciebat. Quem tormenta non vicerant, superabat voluptas. Tandem cœlitus inspiratus, præciliam morsu linguam in osculantis se faciem expuit, ac sic libidinis sensum succedens doloris magnitudo superavit.

Per idem ergo tempus, quo talia gerebantur apud inferiorem Thebaidem, cum sorore jam viro tradita, post mortem amborum parentum in hæreditate locupleti, Paulus relictus est annorum circiter quindecim, literis tam Græcis quàm Ægyptiacis apprimè eruditus, mansueti animi, Deû valde amans. Et cum persecutionis procella detonaret, in villam remotiorem & secretiorem secessit. Verùm quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames? Sororis maritus cœpit prode- re velle, quem cælare debuerat. Non illum for- nis lacrymæ, non communio sanguinis, non spectans cuncta ex alto Deus ab scelere revoca- vit. Ad hæc instabat crudelitas, quæ pietatem videbatur imitari. Quod ubi prudentissimus adole- scens intellexit, ad montium deserta confu- gens, dum persecutionis finem præstolaretur, ne- cessitatem in voluntatem convertit, ac paulatim progrediens, rursusque subsistens, atque hoc * saxo-
idem sapius faciens, tandem reperit * saxum sum.
montem,

*Pauli
adole-
scens.*

* saxo-
sum.

O 5

montem, ad cuius radicem haud procul
 grandis spelunca, qua lapide claudebatur. *Pauli ho-*
spitoli. remoto (ut est cupiditas hominum occulta
 noscere) auidius explorans, animadvertit in
 grande vestibulum, quod aperto desuper cae-
 patulis diffusa ramis vetus palma contexerat
 fontem lucidissimum ostendens, cujus rivum tra-
 tum modo foras erumpentem, statim modico
 ramine, eadem qua genuerat aquas, terra
 bebat. Erant praeterea per exesum montis
 haud pauca habitacula, in quibus erant scabra
 iam incudes & mallei, quibus per cunias olim
 gnatae visebantur. Hunc locum Aegyptiorum
 terz ferunt furtivae monetae officinam fuisse,
 tempestate, qua Cleopatrae iureus est Antonius
 Igitur adamoto (quali quod a Deo sibi offerretur)
 habitaculo, omnem ibidem in orationibus & so-
Victim & litudine duxit aetatem. CIBUM & vestimentum
amictus ei palma praebat. Quod ne cui impossibile vi-
Pauli. deatur, Jesum testor, & sanctos Angelos ejus in
 eremi parte, qua juxta Syriam Saracenis jungi-
 tur, vidisse me monachos, de quibus unus triginta
 per annos clausus, hordeaceo pane & luculentis
Quantus aqua vixit. Alter in cisterna veteri (quam genti-
abstinen- sermone Syri cubam vocant) quinque carycis per
ria rigor singulos dies sustentabatur. Haec igitur incredi-
alim fue- bilia esse videbuntur his, qui non crediderint,
rit. quia omnia possibilis sunt credentibus. Sed ut ad
Marc. 9. id redeam, unde digressus sum, cum jam centum
 tredecim annos beatus Paulus vitam caelestem
Antonius geret in terris, & nonagenarius in alia solitudine
Paulam: Antonius moraretur (ut ipse asserere solebat)
4 Marc. 9. haec in mentem ejus cogitatio incidit, nullum ul-

tra se perfectum monachum in eremo confeditte.
 At illi pernoctem quiescenti revelatum est, esse
 alium ulterius multo se meliorem, ad quem vi-
 sendum deberet proficisci. Illico erumpente luce,
 venerabilis senex infirmos artus baculo regente
 sustentans, coepit ire velle, quod nesciebat. Et jam
 media dies coquente de super sole fervebat, nec
 tamen a cepto itinere abducebatur, dicens: Cre-
 do in Deum meum, quod servum suum, quem
 mihi promisit, ostendet. Nec plura his: conspicit
 hominem equo mixtum, cui opinio poetarum
 hippocentauro vocabulum indidit. Quo viso salu-
 tatis impressione signi armat frontem. Et heus tu,
 inquit, quam in parte hic servus Dei habitat?
 At ille barbarum, nescio quid, infrendens & fran-
 gens potius verba, quam proloquens, inter hor-
 rentia ora, senis blandum quaesivit eloquium. Et
 dextra protensione manus, cupitum indicat iter:
 & sic patentes campos volucris transmittens fuga,
 ex oculis mirantis evanuit. Verum haec utrum
 diabolus ad terrendum eum simulaverit, an (ut
 solet) eremus monstruosorum animalium ferax,
 istam quoque gigneret bestiam, incertum habe-
 mus. Stupens itaque Antonius, & de eo quod vi-
 derat, secum revolvens, ulterius progreditur.
 Nec mora, inter saxosam convallē haud grandem
 homunculum videt ad uncis naribus, fronte cor-
 nibus asperatā, cujus extrema pars corporis in
 caprarum pedes desinebat. In fractusque & hoc
 Antonius spectaculo, scutum fidei & lorica
 spei, ut bonus praeliator, arripuit. Nihilominus
 memoratum animal palmarum fructus eidem
 ad viaticum, quasi pacis obsides, affererat.

*Hippocē-
 zaurus.*

Eph. e

*Salva-
torem
mundi
olim ve-
nisse.

Quo cognito, gradum pressit Antonius, & quod
nam esset interrogans, hoc ab eo responsum
cepit: Mortalis ego sum, & unus ex accolis
mi, quos vario delusa errore gentilitas, Faunos
Satyrosque & incubos vocans, colit. Legatione
fungor gregis mei. Precamur ut pro nobis com-
munem Deum deprecetur, * quem pro salu-
tate mundi venisse cognovimus, & in universam ter-
ram exijt sonus ejus. Talia eo loquente, longus
viator ubertim faciem lacrymis irrigabat,
quas magnitudo lætitiæ indices cordis effuderat.
Gaudebat quippe de Christi gloria, & de interna
Satana: simulque admirans, quod posset intelli-
gere sermonem, & baculo humum percutien-
s agebat: Væ tibi Alexandria, quæ pro Deo porten-
ta veneraris: væ tibi civitas meretrix, in qua
totius orbis dæmonia confluxerunt. Quid nunc
cæcæ es? bestia Christum loquuntur, & tu pro
Deo portenta veneraris. Necdum verba com-
pleverat, & quasi pennigero volatu animal pericu-
cum aufugit. Hoc ne cuiquam ob incredulita-
tem scrupulum moveat, sub Rege Constantino
universo mundo teste defenditur. Nam Alexan-
driam istiusmodi homo vivus perductus, mag-
num populo spectaculum præbuit: & postea ca-
daver exanime, ne calore æstatis dissiparetur, sub
insulo, Antiochiam, ut ab Imperatore videretur,
allatum est. Sed ut propositum persequar, Anto-
nius coepta religione pergebat, ferarum tantum
vestigia intuens, & eremi larum vastitatem. Quo-
modo ageret, quò verteret gradum, nesciebat. Jam
tera effluxerat dies. Restabat, unum, ut des-
se à Christo non posse confideret. Pernox secus

das in oratione exegit tenebras, & dubiâ adhuc luce, haud procul intuetur lupam sitis ardoribus anhelantem, ad radicem montis irripere. Quam secutus oculis, & juxta speluncam, cum fera abisset, accedens intrò cœpit aspicere, nihil curiositate proficiente, tenebris arcentibus visum. Verùm (ut scriptura ait) perfecta dilectio foras mit-^{1. 1087. 4.} tit timorem: suspenso gradu & anhelitu temperato, callidus explorato ingressus, ac paulatim progrediens, sapiusque subsistens, sonum aure captabat. Tandem per cæcæ noctis horrorem procul lumen intuitus, dum avidius properat, offenso in lapidem pede strepitum concitavit. Post cujus sonitum beatus Paulus ostium, quod patebat, occludens, fera obfirmavit. Tunc verò Antonius ^{Anto-} præforibus corruens, usque ad sextam, & eo am-^{nus pul-} plius horam aditum precabatur, dicens: Qui sim, ^{sat Pauli} unde, & cur venerim, nō sī. Scio me non mereri ^{fores,} conspectum tuum, tamen nisi videro, non recedam. Qui bestias recipis, hominem cur repellis? Quæsi & inveni: pulso ut aperiatur. Quod si non impetro, hic moriar ante postes tuos: certè sepelies vel meum cadaver.

*Talia perstabat memorans, fixusque ma-
nebat.*

*Ad quem responsum paucis ita reddidit he-
ros:*

Nemo sic petit ut minetur: nemo cum lacrymis injuriam vel calumniam facit. Et miraris, si non recipiam, cum moriturus adveneris? Sic arridens Paulus, patefecit ingressum. Quo aperto, dum in

mutuos miscetur amplexus, proprijs se salute
 vère nominibus: gratiæ Domino in commune
Pauli cū referuntur. Et post sanctum osculum residerunt
Antonio Paulus cum Antonio, ita exorsus est. En quem
colloquiū tanto quæsisisti, putridis senectute membris, operi
 inculta canities. En vides hominem pulverem
1. Cor. 13. mox futurum. Verum quia charitas omnia susten-
 tentat, narra mihi quæso, quomodo se habeat
 humanum genus? an in antiquis urbibus non
 recta consurgant? quo mundus regatur imperio?
 an supersint aliqui, qui dæmonum errore rapiantur?
Corvus Inter has termocinationes suspiciunt alitem
pascit corvum in ramo confedisse, qui inde leniter sub-
sanctos volabat, & integrum panem ante ora mirantium
senes. deposuit. Post cuius abscessum: Eja, inquit Paulus,
 Dominus nobis prandium misit, verè pius, verè
 misericors. Sexaginta jam anni sunt, quod acci-
 pio dimidij semper panis fragmentum: verum
 ad adventum tuum militibus suis duplicavit an-
 nonam. Igitur Domino gratiarum actione cele-
 bratâ, super vitrei marginem fontis uterque con-
 sedit. Hic verò quis frangeret panem, oborta
De pane contentio, penè diem duxit in vesperum. Paulus
frangendo more cogebat hospitij, Antonius jure refellebat
sancti ætatis. Tandem consilium fuit inter illos, ut ap-
cientio, prehensio è regione pane, dum ad se quisque ni-
 titur, pars cuique sua remaneret in manibus. De-
 hinc paululum aquæ concavis manibus, prono
 ore in fonte libaverunt, & immolantes Deo sacri-
Paulus ficiam laudis, noctem transegere vigilijs. Cumque
mortem jam esset terræ redditus dies, beatus Paulus ad
suam præ- Antonium sic locutus est: Olim te frater in illis
nuntiat, regionibus habitare sciebam, olim te confer-

vum meum mihi promiserat Deus. Sed quia jam
 dormitionis tempus advenit, & quod semper cu-
 piebam, dissolvi & esse cum Christo, peracto cursu *Phil. 1.*
 superest mihi corona justitiæ, tu missus es à Do- *2. Tim. 4.*
 m. no, qui humo corpusculum meum tegas, imò
 terræ terram reddas. His Antonius auditis, flens
 ac gemens, ne se desereret, atque ut comitem ta-
 lis itineris acciperet, precabatur. Et ille: Non *1. Cor. 10.*
 debes, inquit, quærere quæ tua sunt, sed quæ
 aliena. Expedi tibi farcinâ carnis abjectâ, agnum
 sequi. Sed & cæteris expedi fratribus, ut tuo
 adhuc instituatur exemplo. Quamobrem perge *Pallium*
 quæso, nisi molestum est, & pallium, quod tibi *ab Atha-*
 Athanasius Episcopus dedit, ad involvendum *nasio da-*
 corpusculum meum defer. Hoc autem beatus *rum An-*
 Paulus rogavit, non quod magnoperè curaret, *onio,*
 utrum tectum putresceret cadaver, an nudum
 (quippe qui tanto temporis spatio contextis pal-
 marum folijs vestiebatur) sed ut à se recedenti
 meror suæ mortis levaretur. Stupescit ergo
 Antonius, quod à Athanasio & pallio ejus au-
 dierat, quasi Christum in Paulo videns, & in
 pectore ejus Deum venerans, ultra respondere
 nihil ausus est, sed cum silentio lacrymans oscu-
 lais ejus oculis manibusque ad monasterium,
 quod postea à Saracenis occupatum est, regre-
 diebatur. Neque verò gressus sequebatur ani-
 mum: sed quamvis corpus inane jejunijs, seniles
 etiam anni tregerant, tamen animo vincebat ata-
 tem. Tandem fatigatus & anhelus ad habitaculum
 suum confecto itinere pervenit. Cui cum duo di- **longa-*
 scipuli, qui ei ** longo jam tempore ministrare vo via-*
 consueverant, occurrissent dicentes: ubi tam diu tori-

Eccle. 3.

moratus es pater? Respondit ille, & ait: Vae mihi peccatori, qui falsi monachi nomen fero. Vae Heliam, vidi Joannem in deserto, & vere vidi Paulum in paradiso. Et sic ore compresso, manibus verberans pectus, ex cellula pallium protulit. Rogantibusque discipulis, ut plenius, quidnam re esset, exponeret, ait: Tempus tacendi, & tempus loquendi. Tunc egressus foras, & ne modicum quidem cibi sumens, per viam, qua venerat, regressus est, illum sitiens, illum videre desiderans, illum oculis ac mente contemplans. Timor enim, quod evenit, ne se absente Christo debitorum spiritum redderet. Cumque jam dies altera illuxisset, & trium horarum spatio viam remeasset, vidit inter Angelorum choros, inter Prophetarum & apostolorum populos, niveo candore Paulum fulgentem in sublime conscendere. Et statim in faciem suam procidens, sabulum capite superjaciebat. plorantque & ejulans aiebat: Cur mihi Paule dimittis: cur in salutatus abis? Tamen tarde notus, tam cito recedis? Referebat postea beatus Antonius, tantam se velocitate, quod reliquum erat viae, cucurrisse, ut instar avis pervolasset. Nec immerito: Nam introgressus speluncam, vidit genibus complicatis, erecta cervice, extensisque in altum manibus, corpus exanime. Ac primum & ipse vivere eum credens, pariter orabat. Postquam vero nulla (ut solebat) suspirii precantis audivit, in flebile osculum ruens, intellexit, quod etiam cadaver sancti, Deum (cui omnia vivunt) officioso gestu precabatur. Igitur obvoluto & prolato foras corpore, Hymnos quoque & Psalmos de Christiana traditione decantavit.

*Anto-
nius mor-
tem Pau-
li deplora-
vat,*

*Anto-
nius pie
cognitione
stat Pau-
li fanus.*

ans, contritabatur Antonius, quod sarculum,
 quo terram foderet, non haberet, fluctuansque
 vario mentis aestu, & secum multa reputans, di-
 cebat: Si ad monasterium revertar, * tridui iter * quatri-
 est, Si hic maneam, nihil ultra proficiam: Mo-
 riar ergo ut dignum est: juxta bellatorem tuum,
 Christe, ruens, extremum halitum fundam. Talia *Leones*
 eo animo volvente: Ecce duo leones ex interioris *Paulo se-*
 eremi parte currentes, volantibus quasi per colla *pulchrū*
 jubis, ferebantur, quibus aspectus exhorruit. Rur- *parans,*
 susque ad Deum referens mentem, quasi colum- *illū plan-*
 bas videret, mansit intrepidus. Et illi quidem di- *guni, &*
 recto cursu ad cadaver beati senis substiterunt, *Antonij*
 adulantibusque caudis circa ejus pedes accubue- *benedi-*
 re, fremitu ingenti rugientes, prorsus ut intellige- *tionem*
 ret eos plāgere, quomodo poterant. Deinde haud *petunt.*
 procul ceperunt humum pedibus scalpere, arc-
 namque certatim egerentes, unius hominis ca-
 pacem locum foderunt. Ac statim quasi merce-
 dem pro opere postulantes, cum motu aurium
 cervicem rejectā, ad Antonium perrexerunt, ma-
 nus ejus pedesque lingentes. At ille animadvertit
 benedictionem eos à se precari. Nec mora, in
 laudationem Christi effusus, quod muta quoque
 animalia Deum sentirent, ait: DOMINE, sine
 cujus nutu nec folium arboris defluit, nec unus *Matt. 10.*
 passerum ad terram cadit, da illis sicut tu scis. Et
 manu annuens ijs, ut abirent, imperavit. Cumque *Anto-*
 illi recessissent, sancti corporis onera seniles cur- *nus Paul-*
 vavit humeros. Et deposito eo in fossam desuper *lum sepe-*
 humum congregans, tumultum ex more compo- *lit.*
 suit.

Postquam autem alia dies illuxit, ne quid pius *Pauli tra-*
 hæres

*nica ce-
dit Anto-
nio.*

hæres ex intestati bonis non possideret, tunicam
ejus sibi vendicavit, quam in sportarum modum
de palmæ folijs ipse contexuerat. Ac sic ad mo-
nasterium reversus, discipulis cuncta exordi-
ne replicavit, diebusque solemnibus Pas-
chæ & Pentecostes semper Pauli tunicam vesti-
tus est.

*Apostro-
phe ad
superbos
diuites.*

**lineo &
pretia,
nō præ-
dia.*

Libet in fine opusculi eos interrogare, qui
patrimonia ignorant, qui domus marmoribus ve-
stiunt, qui uno * filo villarum insunt prædia. Huius
seni nudo quid unquam defuit? Vos gemmas ha-
bitis: ille naturæ concavis manibus satisfecit. Vos
in tunicis aurum textitis: ille ne vilissimum que-
dem indumentum habuit mancipij vestri. Sed &
contrario illi quidem pauperulo paradysus patet,
vos auratos gehenna suscipiet. Ille vestem Chri-
sti nudus licet, tamen servavit: vos vestiti ferici
indumentum Christi perdidistis. Paulus vilissi-
mo pulvere coopertus jacet, resurrecturus in glo-
riam: vos operosa faxis sepulchra premunt, cum
vestris opibus arduos. **PARCITE** queso vo-
bis, parcite saltem divitijs, quas amatis. Cur &
mortuus vestros auratis obvolvitis vestibus? Cur
ambitio inter luctus lacrymasque non cessat?
An cadavera divitum nisi in serico putrescere
nesciunt? **OBSECRO** quicumque hæc legis, ut
Hieronymi peccatoris, memineris: cui si Domi-
nus optionem daret, multo magis eligeret
tunicam Pauli cum meritis ejus, quam
Regum purpuram cum pœnis suis.